

Handreiking Weerbaar Bestuur in de provincie Utrecht

Aanpak van grensoverschrijdend gedrag tegen politieke ambtsdragers in de provincie Utrecht

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding	3
1. Grensoverschrijdend gedrag	3
2. Basisafpraak	4
3. Preventie	5
4. Handelen bij grensoverschrijdend gedrag.....	6
5. Afhandelen van een incident.....	8
Bijlage Netwerk Weerbaar Bestuur Stappenplan Melding en aangifte voor politieke ambtsdragers..	11

Inleiding

Voor politieke ambtsdragers is het belangrijk dat zij benaderbaar zijn en open in de samenleving kunnen staan. Het politieke debat moet vrij kunnen worden gevoerd en de publieke taken dienen vrij van dwang en drang te worden uitgeoefend. Politieke ambtsdragers hebben een voorbeeldfunctie daar waar het de wijze van omgaan met grensoverschrijdend gedrag betreft.

Grensoverschrijdend gedrag raakt aan de integriteit van het lokaal bestuur, is ondermijnend voor de democratie en heeft een negatieve invloed op degene die het overkomt, en mogelijk diens omgeving.

In de provincie Utrecht is daarom afgesproken om gezamenlijk en eenduidig in actie te komen tegen grensoverschrijdend gedrag. Zo wordt gehandeld uit gemeenschappelijkheid, op een transparante en eenduidige wijze en wordt de omvang van het probleem blootgelegd. De basisafpraak luidt:

We accepteren geen grensoverschrijdend gedrag, maken hier altijd melding van en reageren altijd richting de pleger.

De afspraken aangaande de aanpak tegen grensoverschrijdend gedrag zijn vervat in het **Manifest Weerbaar Bestuur in de provincie Utrecht**.

Om zo goed mogelijk gezamenlijk op te treden tegen grensoverschrijdend gedrag is de voorliggende **Handreiking Weerbaar Bestuur Utrecht: Aanpak van grensoverschrijdend gedrag tegen politieke ambtsdragers in de provincie Utrecht** opgesteld. Deze handreiking duidt grensoverschrijdend gedrag, biedt handvatten en is bedoeld om als basis te dienen voor toekomstige agressieprotocollen die de betrokken partijen zullen implementeren. De handreiking is daarmee géén pasklare gietvorm. De vertaalslag naar concrete maatregelen die passend zijn bij de organisatiestructuren van gemeenten, waterschappen en provincie blijft maatwerk. Een provinciaal coördinator Veilig Publieke Taak zal hierin ondersteuning bieden.

Bij het schrijven van deze handreiking is dankbaar gebruikgemaakt van diverse bestaande protocollen en stappenplannen inzake grensoverschrijdend gedrag van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna BZK) en Justitie en Veiligheid. In die documenten wordt ingegaan op de noodzaak een melding te maken, een incident te registreren en indien van toepassing aangifte te doen.

1. Grensoverschrijdend gedrag

Grensoverschrijdend gedrag is een begrip dat zich moeilijk laat definiëren. Niet iedereen hanteert immers dezelfde normen en waarden, waardoor grenzen niet zwart/wit zijn. De [Slachtoffer Wijzer](#) legt uit dat grensoverschrijdend gedrag om gedragingen gaat “waar één van de partijen niet (vrijwillig) mee instemt”. Grensoverschrijdend gedrag kan voorkomen op fysiek, emotioneel, seksueel of financieel vlak en kan zowel online als offline plaatsvinden. Alle lagen van de samenleving kunnen te maken krijgen met grensoverschrijdend gedrag. De pleger kan een individuele burger zijn, maar ook een bedrijf, organisatie, groepering of collectief.

Voorbeelden van grensoverschrijdend gedrag zijn¹:

- Uitsluiten;
- Pesten;
- Intimidatie;
- Bedreiging;
- Discriminatie;
- Racisme;
- Verbale, psychische, online of fysieke agressie;
- Vernieling van andermans goederen of bezittingen.

Politieke ambtsdragers maken continu keuzes en nemen besluiten die van grote invloed kunnen zijn op de samenleving. Inwoners zijn het niet altijd eens met genomen besluiten.

---

¹ Uitleg afkomstig van de website van SlachtofferWijzer.nl: [Grensoverschrijdend gedrag, wat is dat? Voorbeelden | Slachtofferwijzer](#).

Toch is het belangrijk inwoners de ruimte te geven om hun gevoelens over beleid te uiten, mits dit op een respectvolle manier gebeurt. Men kan het met elkaar oneens zijn, maar grensoverschrijdend gedrag, online en offline, is nooit de oplossing.

2. Basisafpraak

Zoals is opgenomen in het **Manifest Weerbaar Bestuur in de provincie Utrecht**, spreken alle politieke ambtsdragers in de provincie Utrecht af dat grensoverschrijdend gedrag nooit wordt geaccepteerd. Van grensoverschrijdend gedrag wordt altijd een melding gemaakt – ook wanneer de politieke ambtsdrager zelf weinig of geen hinder ondervindt van het gedrag. Eveneens volgt er altijd een reactie richting de pleger. Het doen van een melding verloopt bij alle besturen volgens dezelfde lijn:

De politieke ambtsdrager meldt:

- ✓ als commissaris van de Koning en gedeputeerde bij de provinciesecretaris;
- ✓ als burgemeester en wethouder bij de gemeentesecretaris;
- ✓ als dijkgraaf en dagelijks bestuurslid bij de secretaris-directeur;
- ✓ als gemeenteraadslid, Statenlid, algemeen bestuurslid van waterschappen bij de griffier/secretaris.

<i>Betrokkene</i> <i>Meldt aan →</i>	<i>Verantwoordelijk voor afhandeling</i>	<i>Wie wordt geïnformeerd (indicatief)</i>
Commissaris van de Koning	Provinciesecretaris	Minister van Binnenlandse Zaken, statengriffier
Gedeputeerde	Provinciesecretaris	Commissaris van de Koning
Burgemeester	Gemeentesecretaris	Commissaris van de Koning, griffier
Wethouder	Gemeentesecretaris	Burgemeester
Dijkgraaf	Secretaris-directeur	Secretaris, commissaris van de Koning
Dagelijks bestuurslid	Secretaris-directeur	Dijkgraaf
Gemeenteraadslid/Stat enlid/algemeen bestuurslid van waterschappen	Griffier/secretaris	Burgemeester/commissaris van de Koning/dijkgraaf

Na iedere melding van grensoverschrijdend gedrag wordt in overleg met de betrokkene(n) besloten welke maatregelen richting de pleger worden ondernomen. De eventuele maatregelen staan altijd in verhouding tot het incident. Het doel van de maatregelen is om een eenduidig signaal af te geven aan de pleger (en anderen) dat grensoverschrijdend gedrag nooit wordt geaccepteerd en dat hieraan consequenties zijn verbonden.

De maatregelen worden bij voorkeur binnen 72 uur na het incident getroffen.

3. Preventie

Beleid inzake veiligheid behoort in eerste instantie gericht te zijn op het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag: voorkomen is altijd beter dan genezen. Inzicht in de norm en risico's, een veilige werkomgeving, duidelijke huisregels en training zijn allemaal preventieve middelen om de kans op grensoverschrijdend gedrag te verkleinen. In hoofdstuk 3 worden adviezen gegeven die preventief van aard zijn.

Advies 1. Voer het gesprek met elkaar

In het Manifest staan de afspraken genoteerd waaraan alle bestuurders in de provincie Utrecht zich committeren. De aanpak tegen grensoverschrijdend gedrag is daarmee echter niet af. Niet iedereen verstaat onder grensoverschrijdend gedrag hetzelfde. Blijf daarom met elkaar het gesprek voeren en verken gezamenlijk welk gedrag wel en niet gewenst is. Maak daarbij duidelijk dat het tegengaan van grensoverschrijdend gedrag een collectieve verantwoordelijkheid betreft en maak hierover nadere afspraken.

Geadviseerd wordt dat iedere politieke ambtsdrager een training volgt/bijeenkomst(en) organiseert inzake het voorkomen en begrenzen van grensoverschrijdend gedrag. De inhoud van de training, evenals de herhalingsfrequentie, is gebaseerd op de risico's in het werk en is daardoor altijd maatwerk. Het Ondersteuningsteam Weerbaar Bestuur biedt hierbij graag ondersteuning.

Voorbeelden van te trainen vaardigheden zijn:

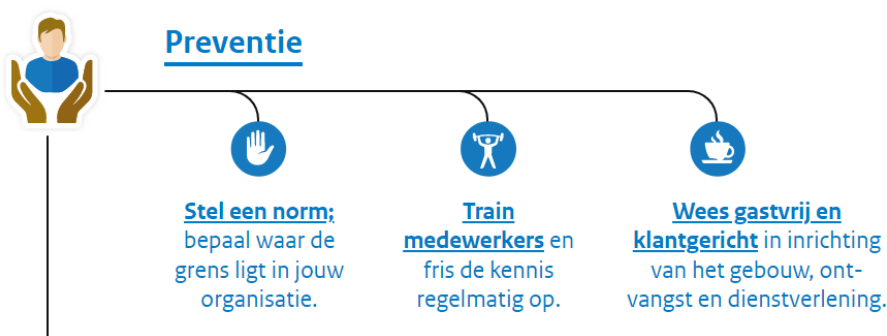
- Onderscheid leren maken tussen verschillende gedragingen;
- Bewustwording van je natuurlijke reactie op grensoverschrijdend gedrag: vechten, vluchten of bevriezen;
- Rustig blijven bij spanning en leren professioneel te handelen;
- De-escalerend reageren: begrip tonen bij emotie en begrenzen bij grensoverschrijdend gedrag;
- Jezelf in veiligheid brengen tijdens een dreigende situatie.

Advies 2. Blijf gastvrij

Grensoverschrijdend gedrag ontstaat meestal niet zomaar. Een goede dienstverlening en heldere communicatie kan dit gedrag in veel gevallen voorkomen. Het is daarom goed om burgers altijd te behandelen zoals je zelf wil worden behandeld: wees gastvrij, werk klantgericht en kom afspraken na. Ook een slimme inrichting van het overheidsgebouw kan helpen. Door het creëren van een rustige, prettige en open sfeer voelen burgers zich eerder gezien/gehoord. Daarnaast kan een dergelijke sfeer een positieve invloed hebben op het gevoel van veiligheid van medewerkers.

Advies 3. Geef het goede voorbeeld

Politieke ambtsdragers vervullen natuurlijk een voorbeeldfunctie voor burgers en ambtenaren. De handel en wandel van politieke ambtsdragers heeft zijn weerslag op de hele organisatie, zowel in positieve als in negatieve zin. Het is belangrijk dat een politieke ambtsdrager daarom zowel binnen de eigen organisatie als in de samenleving uitdraagt wat gewenst en grensoverschrijdend gedrag is.

Afbeelding 1. Stroomschema 'Preventie' van het ministerie van Binnenlandse Zaken²

4. Handelen bij grensoverschrijdend gedrag

Middels het eerder genoemde manifest en deze handreiking wordt ernaar gestreefd dat iedereen binnen de provincie Utrecht op dezelfde manier reageert op grensoverschrijdend gedrag. In dit hoofdstuk is onderscheid gemaakt tussen drie verschillende gedragingen die grensoverschrijdend kunnen zijn, namelijk emotioneel gedrag en (non-)verbale agressie.

Emotioneel gedrag is te herkennen aan het herhaaldelijk gebruik van de woorden "ik" en "jullie". De persoon die het emotionele gedrag vertoont, bekritiseert het beleid van een organisatie of wet- en regelgeving en wil dat de gevoelde frustraties worden gehoord en erkend. Hierbij laat de persoon zich leiden door emoties. De persoon is geneigd om veel te blijven vragen, zeuren en smeken. Ook kan de persoon dreigen zichzelf iets aan te doen.

Agressief gedrag kan zowel verbaal als non-verbaal worden geuit. In het geval van verbaal agressief gedrag reageert de persoon de gevoelde emotie of agressie af op een andere persoon, en niet meer op een organisatie of beleid. De persoon spreekt in de jij-vorm en kan de ander treiteren, beledigen, discrimineren, bedreigen etc. Bij fysiek geweld intimideert of dreigt de persoon met het plegen van geweld of past dit daadwerkelijk toe.

EMOTIE OF AGRESSIE?	EMOTIONEEL GEDRAG		AGRESSIE (Non-)verbale Agressie	AGRESSIE Bedreiging, Intimidatie	AGRESSIE Fysiek Geweld
GEDRAG VAN DE BÜRGER	Gedrag gericht op zichzelf en op de eigen situatie <i>Vaak te herkennen aan het woordje "Ik".</i> Uitzondering of begrip vragen, klagen, excuus verzinnen, beroep op redelijkheid doen, afhankelijk gedrag, claimen	Kritiek op regels, beleid en/of bestuurlijk orgaan <i>Vaak te herkennen aan het woordje "Jullie".</i> In discussie gaan, ter verantwoording roepen, beschuldigen, schande spreken, machtsstrijd, obstructie	Gericht op de politieke ambtsdrager <i>Vaak te herkennen aan het woordje "Jij".</i> Sarren, zuigen, treiteren, uitlokken, grof zijn, schelden, belachelijk maken Organisatie bepaalt wat wel/niet acceptabel is	(Non) verbaal dreigen Dreigen met geweld Intimideren, Seksuele intimidatie <i>Gaat een stap verder dan verbale agressie. Het kan ook gaan om een suggestie van geweld of door openlijk hiermee te dreigen. Het gedrag is op jou persoonlijk gericht. De uiting van agressie levert mogelijk ook gevaar op voor de burger zelf of voor anderen.</i>	Schoppen, Slaan, Spugen, Beetpakken, Trekken, Vernielen, Voorwerpen gooien <i>Gaat een stap verder dan bedreiging of intimidatie.</i> <i>Het gedrag is gericht op personen en/of zaken</i>
STANDPUNT ORGANISATIE (ORGANISATIE-NORM)	Burgers mogen klagen en boos en geïrriteerd zijn. In de aanpak is de politieke ambtsdrager aan zet.	Burgers mogen kritiek hebben op het beleid en de regelgeving en mogen dit uiten en boos en geïrriteerd zijn. In de aanpak is de politieke ambtsdrager aan zet.	Burgers mogen niet persoonlijk worden richting politieke ambtsdragers. We gaan pas verder in gesprek wanneer de burger met dit gedrag stopt. Als het gedrag niet stopt beëindigen we het gesprek en nemen we passende maatregelen.	Burgers mogen politieke ambtsdragers niet bedreigen of intimideren. We beëindigen in zo'n geval het gesprek en nemen gepaste maatregelen.	De veiligheid van politieke ambtsdragers gaat boven alles. Burgers mogen dus niet fysiek worden naar personen en/of zaken.

Afbeelding 2. Voorbeelden van ik-jullie-jij-gedrag³

² Afbeelding is afkomstig van de website van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Zie voor meer informatie: [Veilige publieke dienstverlening | Veiligepubliekedienstverlening.nl](#).

³ Schema is afkomstig uit "Agressieprotocol Veilig en Integer Werken" van Netwerk Weerbaar Bestuur. Zie voor meer informatie: [Agressieprotocol | Netwerk Weerbaar Bestuur](#).

Onderstaand volgen best practices in het geval van grensoverschrijdende incidenten met emotioneel gedrag en (non-)verbaal agressief gedrag, en welke stappen na het incident dienen te worden ondernomen. Deze tekst gaat specifiek in op het handelen van de politieke ambtsdrager. Voor de leesbaarheid is daarom gekozen om in de tweede persoon enkelvoud te schrijven.

Emotioneel gedrag

Vanwege jouw ambt is het essentieel dat je in goed contact kan blijven treden met inwoners. Daarom dient er – in het geval van een incident – te worden gepoogd om emotioneel gedrag zodanig om te buigen zodat het niet omslaat in grensoverschrijdend gedrag. Het streven is in eerste instantie om de relatie tussen jou en plegger terug te brengen naar een 'normaal' niveau met wederzijds respect. Let wel: jouw eigen veiligheid staat altijd voorop!

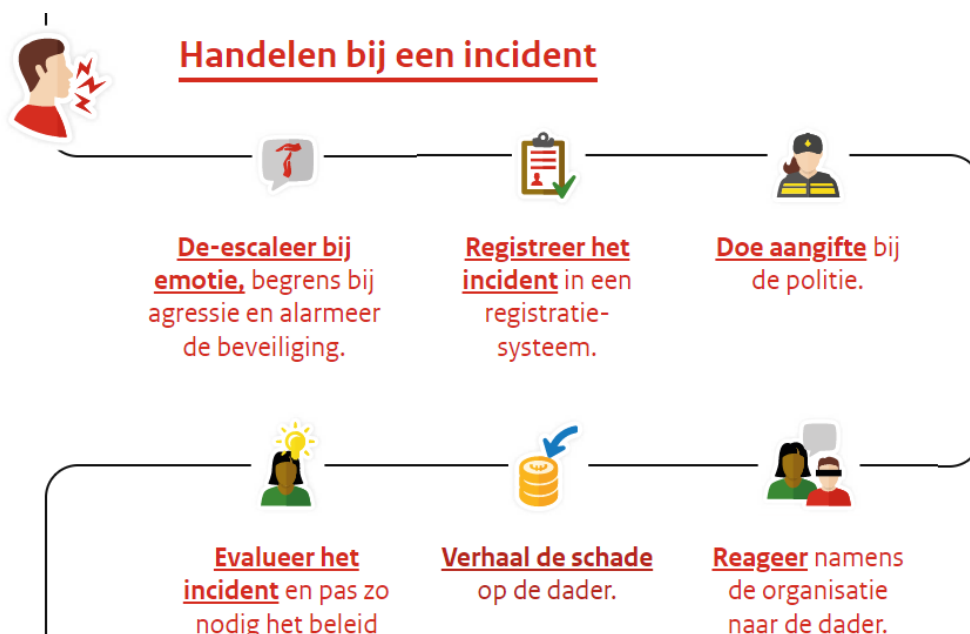
Staat iemand boos of gefrustreerd voor je? Toon begrip, leef je in, stel vragen en zoek naar een oplossing. Werkt dit niet en gedraagt iemand zich intimiderend of agressief? Stel een grens en spreek dit uit. Voel je je bedreigd? Zorg eerst dat je zelf veilig bent en alarmeer daarna anderen in de organisatie. Of vraag de centrale of politie om hulp. Heeft iemand kritiek op de regels of de organisatie? En uit hij dit door geïrriteerd of boos om een uitzondering voor zijn situatie te vragen? Geef aandacht aan deze emotie. Luister goed, maar ga niet in discussie. Laat degene zijn verhaal doen en toon begrip voor de frustratie. Dit werkt de-escalerend en verkleint de kans dat de boosheid grensoverschrijdend wordt.

Agressief gedrag – (non-)verbale agressie

Maakt een bezoeker jou of een medewerker belachelijk? Begint hij te treiteren, of wordt hij grof? Spreek de bezoeker hierop aan en vraag hem daarmee te stoppen. Leg uit dat het gesprek pas verder gaat als iemand zijn gedrag aanpast. Gebeurt dit niet? Beëindig dan het gesprek en vraag de bezoeker om weg te gaan. Vraag hulp aan een beveiliging om hem naar buiten te begeleiden. Weigert de bezoeker om te vertrekken? Schakel dan de politie in.

Agressief gedrag – fysiek geweld

Dreigt iemand met geweld en gaat hij slaan, spugen of spullen vernielen? Beëindig dan onmiddellijk het gesprek en stuur degene weg. Schakel daarbij de beveiliging in. Zorg altijd eerst voor je eigen veiligheid. Doe bij een strafbaar feit ook altijd aangifte bij de politie.

Afbeelding 3. Stroomschema 'Handelen bij een incident'⁴

⁴ Afbeelding is afkomstig van de website van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Zie voor meer informatie: [Veilige publieke dienstverlening | Veiligepubliekedienstverlening.nl](https://veilige.publieke.dienstverlening.nl)

5. Afhandelen van een incident

Zoals uit het Manifest blijkt, melden wij allemaal na een incident en reageren wij altijd op gepaste wijze. In dit hoofdstuk wordt informatie gegeven over de afhandeling van een incident, waarbij aandacht wordt geschonken aan het meld- en registreerproces, de opvang van de betrokkene, de reactie naar de pleger en instanties die hulp kunnen bieden.

Melden en registreren

Is er een incident geweest? Meld dit altijd! Het melden van grensoverschrijdend gedrag is het startpunt voor hulp van de politieke ambtsdrager (zoals steun en nazorg). Spreek als organisatie af om bij elke vorm van grensoverschrijdend gedrag melding te doen, ernstig of niet. Hoe de registratie wordt geregeld, verschilt nu nog per organisatie ondanks het bestaan van het Gemeentelijk Incident Registratiesysteem (GIR). De wens is dat alle politieke ambtsdragers de route volgen zoals in het Manifest is geformuleerd. Politieke ambtsdragers worden afgeraden om zelf aangifte te doen. Het aangifteproces dient – afhankelijk van welke politieke ambtsdrager het betreft – te verlopen via de gemeentesecretaris, secretaris-directeur, provinciesecretaris en griffier/secretaris,

Melden en aangifte doen, moet zo volledig mogelijk gebeuren: wat is er gebeurd, waar en wanneer, wie heeft het gedaan of gezien? Als er sprake is van brieven, e-mails, boodschappen op een voicemail, dreigtweets en dergelijke, dan worden deze bewaard en wordt een kopie bij de melding gevoegd. Kenmerken van de pleger en zaken als kentekens worden eveneens zo mogelijk doorgegeven. Fotograferen van verdachten of hun voertuigen is alleen aan te raden als dat de eigen veiligheid of die van anderen niet in gevaar brengt.

Registratie is nodig om grensoverschrijdend gedrag te stoppen en om veiligheidsrisico's in te schatten. Grensoverschrijdend gedrag wordt regelmatig weggewuifd: 'Dit is zo'n klein voorval, dat ga ik niet doorgeven.' Maar door dit wél te doen, krijgt men beter zicht op grensoverschrijdend gedrag en kan worden gemonitord of het aantal incidenten toe- of afneemt. Zijn er meerdere incidenten met één pleger? Dan kan een dossier worden opgebouwd. Ook kunnen getroffen personen betere nazorg krijgen.

Bestaat het vermoeden dat het gedrag van de pleger strafbaar is? Dan is het nodig om zo snel mogelijk een afspraak te maken met de politie, idealiter binnen 2 werkdagen. Als de politie beoordeelt dat het gedrag niet strafbaar is dan kan een second opinion worden aangevraagd bij de hulpofficier van justitie.

Opvang, nazorg en reactie naar de pleger

Grensoverschrijdend gedrag kan veel impact hebben op de politieke ambtsdrager die ermee wordt geconfronteerd, maar ook op diens naasten. Daarom is het essentieel dat de juiste nazorg wordt geboden. Nazorg is maatwerk: niemand is hetzelfde en iedereen verwerkt een incident op zijn eigen manier en tempo. Kijk naar ieders behoefte en stem het beleid daar op af. Oefen geen druk uit om emoties te uiten. Dit kan namelijk averechts werken bij het verwerkingsproces. Meestal wil het slachtoffer gewoonweg het gevoel krijgen dat er naar hem wordt geluisterd en dat hij op steun kan rekenen. De provinciale coördinator VPT kan een bijdrage leveren aan het goed organiseren van de nazorg na een incident.

Soms is een schriftelijke waarschuwing voldoende toereikend. Voor de 'zwaardere vormen' van grensoverschrijdend gedrag of recidive gaat de voorkeur uit naar een incidentgesprek en een herstelgesprek of de combinatie van een incident- en herstelgesprek.

Incidentgesprek

Met de pleger volgt idealiter binnen 72 uur na het incident een incidentgesprek. De provinciale coördinator VPT kan hierbij adviseren.

Bij een incidentgesprek staat het gedrag van de pleger centraal en wordt gekeken of er ruimte is om de verbinding op te zoeken tussen pleger en slachtoffer. Gedurende het gesprek wordt benadrukt dat het gepleegde grensoverschrijdende gedrag niet wordt geaccepteerd en er worden eventuele beperkende maatregelen en/of contactafspraken gemaakt. De griffier/secretaris kan van het gesprek een verslag maken dat gedeeld kan worden met de pleger.

Herstelgesprek

Als de periode van beperkende maatregelen en/of contactafspraken ten einde loopt, dan wordt een

herstelgesprek gevoerd met de pleger. Getoetst wordt of het contact weer op een normaal wijze kan worden hervat met inachtneming van de veiligheid van de bestuurder(s). Indien dit niet het geval is dan worden maatregelen/contactafspraken verlengd en/of aangepast. Dit wordt na afloop schriftelijk bevestigd aan de pleger.

Incident- en herstelgesprek

In de meeste gevallen volstaat een gecombineerd incident- en herstelgesprek. Indien een gesprek met de pleger wordt georganiseerd, wordt het gedrag besproken en wordt expliciet benoemd dat het gedrag ontoelaatbaar is. Eveneens wordt met elkaar getoetst of het contact weer op de normale wijze, zonder beperkende maatregelen en/of contactafspraken, hervat kan worden. Het waarborgen van de veiligheid van de politieke ambtsdragers is hierbij bepalend.

Afbeelding 4. Stroomschema 'Nazorg'⁵

Schade verhalen

Wanneer iemand schade heeft aangericht aan eigendommen van de gemeente, waterschap, provincie of persoonlijke eigendommen van de politieke ambtsdrager, wordt deze altijd verhaald. Hiervan is tevens sprake als een bestuurder door het incident (tijdelijk) moet verzuimen.

De Arbeidsinspectie wordt binnen 24 uur gewaarschuwd door de provinciesecretaris/ gemeentesecretaris/secretaris-directeur/secretaris/griffier als sprake is van een ernstig incident waarbij een politieke ambtsdrager lichamelijk of geestelijk letsel oploopt, in het ziekenhuis moet worden opgenomen, blijvende schade overhoudt aan de gezondheid of overlijdt aan de gevolgen. Indien ondersteuning gewenst is, wordt de provinciale coördinator betrokken.

Voor bestuurders wordt in (juridische) ondersteuning voorzien:

- Het slachtofferloket Utrecht van het arrondissementsparket Midden-Nederland (088-633 1580) biedt bij ernstige zaken juridisch advies over het vorderen van de schade en eventueel voegen van de schadeclaim in het strafproces;
- Is er sprake van kosten voor bijvoorbeeld traumahulp en rechtsbijstand bij het verhalen van (loon)schade als gevolg van geweld en bedreiging door derden? Meldt het schadegeval dan bij het juiste orgaan binnen de gemeente, provincie en waterschap. Welk orgaan dit is kan per overheidsinstantie verschillen.

Vertrouwenslijn en contact met beroepsorganisaties

Incidenten tegen de burgemeester, wethouders en raadsleden kunnen door de betrokkenen daarnaast (vertrouwelijk) gemeld worden aan de beroepsverenigingen (Nederlands Genootschap van Burgemeesters, Wethouders vereniging respectievelijk de Vereniging voor Raadsleden). Het is mogelijk de provinciale coördinator VPT te betrekken als van deze mogelijkheden gebruik wordt gemaakt.

- Speciaal voor politieke gezagdragers en raadsleden is er een vertrouwenslijn (088 5543 288) in het leven geroepen. Deze biedt zowel mentale ondersteuning na een incident als hulp bij het afwegen van de noodzaak tot melden en aangifte.

⁵ Afbeelding is afkomstig van website ministerie van Binnenlandse Zaken: [Veilige publieke dienstverlening | Veiligepubliekedienstverlening.nl](http://VeiligePubliekeDienstverlening.nl).

- De burgemeester kan daarnaast 24 uur per dag contact opnemen met de crisislijn van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters (070-373 8080).

Evaluëren

Om herhaling te voorkomen, is het belangrijk om incidenten met grensoverschrijdend gedrag te evalueren. Stel daarbij de vraag waaróm het fout ging, niet of iemand iets fout deed. Vaak is er van alles voorafgegaan aan een incident. Zijn er risico's over het hoofd gezien? Moeten medewerkers extra getraind worden? Kan de dienstverlening beter? Bij de evaluatie van een incident komen dit soort dingen aan het licht.

Voorbeeld van evaluatievragen naar aanleiding van een incident:

- Hoe ernstig is het incident en wat is het risico op herhaling (risicotaxatie)?
- Waarom gebeurde het incident (oorzaakanalyse)?
- Komen soortgelijke incidenten vaker voor (trendanalyse)?
- Welke verbeteringen zijn mogelijk en hoe voer je die door (verbeteraanbevelingen)?

De aanpak die wordt gehanteerd is geen statische, maar een lerende aanpak. Afwijkingen en incidenten kunnen aanleiding zijn om processen, het eigen gedrag en/of handelen aan te passen of onderdelen van de aanpak te verbeteren. Het verdient aanbeveling incidenten te evalueren en de eventuele leerpunten of verbeteracties met relevante collega's en met de provinciale coördinator VPT te delen.

Bijlage Netwerk Weerbaar Bestuur Stappenplan Melding en aangifte voor politieke ambtsdragers

BZK en J&V hebben in 2021 gezamenlijk een infoblad gepubliceerd met informatie over het doen van aangifte en het maken van een melding voor politieke ambtsdragers die te maken hebben met grensoverschrijdend gedrag. In het infoblad wordt ingegaan op de volgende vragen:

- Hoe en waar kunnen misdragingen zich voordoen?
- Welke strafbare feiten komen bij bedreiging, intimidatie en agressie in beeld?
- Zijn er passende alternatieven voor een strafrechtelijke reactie

Hierna volgt een stappenplan waarin handvatten worden aangeboden over hoe om te gaan met een melding, hoe aangifte kan worden gedaan bij de politie en waarmee men rekening moet houden.

1. Meld het incident intern;
2. Verzamel zoveel mogelijk feiten: wie, wat, waar, waarmee, op welke wijze, wanneer en waarom;
3. Maak een afspraak met de politie;
4. Doe een melding of aangifte bij de politie;
5. Bescherm privégegevens (geef nooit het domicilie-adres op);
6. Meld dat je een publieke taak hebt;
7. Controleer de melding of aangifte;
8. Vervolg van de melding of aangifte (een melding wordt opgenomen in het dossier en wordt niet doorgestuurd naar de officier van justitie. Een aangifte wordt wel naar de officier van justitie gestuurd);
9. Nazorg (gefaciliteerd) vanuit de organisatie.

Voor de volledige inhoud van het infoblad klik [hier](#).

Zoals afgesproken in het Manifest doet de politieke ambtsdrager, die het grensoverschrijdende gedrag meemaakt, de melding of aangifte niet zelf. Bovenstaande stappen worden derhalve door de provinciesecretaris, gemeentesecretaris, secretaris-directeur, griffier of secretaris opgepakt met ondersteuning van de coördinator VPT.